

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z GEOGRAFII W KLASIE VII

Poziomy wymagań edukacyjnych:

- ocena dopuszczająca (2),
- ocena dostateczna (3),
- ocena dobra (4),
- ocena bardzo dobra (5),
- ocena celująca (6).

Zielonym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjne.

DZIAŁ 1. Położenie i terytorium Polski
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wskazuje na mapie Polskę oraz podaje podstawowe wiadomości o jej położeniu • podaje całkowitą powierzchnię Polski • wymienia sąsiadów Polski • odszukuje na mapie skrajne punkty Polski i Europy • określa liczbę województw w Polsce
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
• wskazuje na mapie przebieg granic Polski i opisuje jej położenie • na podstawie mapy ogólnogeograficznej krótko omawia położenie fizycznogeograficzne i polityczne Polski • odszukuje na mapie i nazywa skrajne punkty Polski i Europy • podaje nazwę województwa, w którym mieszka oraz nazwę jego stolicy
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
• wskazuje na mapie sąsiadów Polski i określa, z którym państwem mamy najdłuższą, a z którym – najkrótszą granicę • odczytuje z mapy współrzędne geograficzne skrajnych punktów Polski i Europy • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski i Europy • odszukuje na mapie Polski województwa i ich stolice
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• określa, które granice Polski są sztuczne, a które – naturalne • omawia przebieg granic Polski (w tym morskich wód wewnętrznych) • wyjaśnia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski i Europy
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową dowolnego obszaru na mapie

• wykazuje związek między położeniem Polski na Ziemi a warunkami przyrodniczymi, które panują w naszym kraju • wyjaśnia wpływ położenia geograficznego na sytuację gospodarczą i polityczną Polski • oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski i Europy • omawia trójstopniowy podział administracyjny w Polsce • charakteryzuje podział władzy samorządowej
DZIAŁ 2. Środowisko przyrodnicze Polski
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wskazuje na mapie i nazywa pasy krajobrazowe w Polsce • podaje nazwy i wysokości bezwzględne najwyższej i najniższej położonych punktów w naszym kraju • wyjaśnia terminy <i>plejstocen</i>, <i>holocen</i> • wymienia nazwy wydarzeń i procesów w historii Ziemi, które wpłynęły na ukształtowanie powierzchni Europy, w tym Polski • odnajduje na mapie łańcuchy górskie w Polsce • określa, czym były zlodowacenia • wylicza główne surowce mineralne w Polsce • przedstawia różnice między pogodą a klimatem • wymienia główne elementy pogody i klimatu • nazywa typ klimatu panujący w Polsce • podaje czynniki kształtujące klimat w Polsce • wskazuje na mapie Morze Bałtyckie i omawia jego położenie • wylicza największe zatoki i wyspy Morza Bałtyckiego oraz wskazuje je na mapie • opisuje elementy systemu rzecznego • podaje różne typy ujść rzek • odszukuje na mapie największe rzeki w Polsce • tłumaczy, czym jest powódź • wyjaśnia, czym są gleby i wymienia ich główne typy występujące w Polsce • podaje rodzaje lasów w Polsce • wymienia funkcje lasów • wskazuje na mapie parki narodowe w Polsce • wylicza przykłady negatywnego wpływu człowieka na środowisko przyrodnicze
Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:
• podaje najważniejsze cechy pasów krajobrazowych w Polsce • określa, kiedy wystąpiły zlodowacenia w Europie (w tym w Polsce) • wymienia główne ruchy górotwórcze i zlodowacenia w dziejach Ziemi, które miały wpływ na współczesną rzeźbę terenu Europy, w tym Polski • wylicza typy gór • wskazuje elementy rzeźby polodowcowej w górach i na pozostałych obszarach • wymienia zastosowania różnych surowców mineralnych • omawia czynniki kształtujące klimat w Polsce

- określa cechy klimatów morskiego i kontynentalnego
- pokazuje na mapie i opisuje rodzaje mas powietrza napływające nad Polskę
- przedstawia faunę i główne cechy przyrodnicze Morza Bałtyckiego, w tym zasolenie i temperaturę
- charakteryzuje różne typy wybrzeży Morza Bałtyckiego
- wyjaśnia, czym jest przepływ rzeki oraz opisuje systemy rzeczne Wisły i Odry
- wskazuje na mapie obszary zagrożone powodzią
- wylicza główne przyczyny i skutki powodzi
- podaje najważniejsze cechy gleb charakterystycznych dla obszaru Polski
- na podstawie mapy tematycznej opisuje rozmieszczenie gleb w Polsce
- omawia różne rodzaje lasów w Polsce
- tłumaczy, czym jest lesistość i podaje jej wartość dla Polski
- podaje przykłady form ochrony przyrody w Polsce
- wymienia cele ochrony przyrody

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- wskazuje na mapie i charakteryzuje pas krajobrazowy, na którego obszarze mieszka
- omawia mapę hipsometryczną Polski i odczytuje z niej wysokości bezwzględne wybranych punktów
- tłumaczy wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni Polski
- opisuje cechy różnych typów gór oraz podaje ich przykłady w Polsce i Europie
- wyjaśnia termin *orogeneza*
- charakteryzuje elementy rzeźby polodowcowej w górach i na pozostałych obszarach
- pokazuje na mapie rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski
- omawia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych
- odczytuje dane dotyczące klimatu w Polsce przedstawione na mapach tematycznych oraz klimatogramach
- tłumaczy, jak powstają wiatry lokalne
- wymienia przyczyny degradacji wód Morza Bałtyckiego
- charakteryzuje ruch wody w Morzu Bałtyckim (pływy, sztorm)
- opisuje walory przyrodnicze Wisły i Odry
- omawia poziomy glebowe
- podaje różnice między żyznością a urodzajnością gleb
- na podstawie mapy tematycznej przedstawia zróżnicowanie lesistości w Polsce
- wylicza formy ochrony przyrody występujące w swoim regionie

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:

- porównuje pasy krajobrazowe w Polsce pod względem ich budowy
- wskazuje na mapie i charakteryzuje łańcuchy górskie w Polsce
- wymienia cechy rzeźby polodowcowej w Polsce
- pokazuje na mapie świata różne typy gór
- omawia chronologię powstawania gór na świecie
- charakteryzuje zlodowacenia na obszarze Polski i wskazuje na mapie ich zasięg
- przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę terenu w Polsce

- opisuje rodzaje surowców mineralnych i sposoby ich wydobywania
- analizuje mapę rozmieszczenia i wydobycia surowców mineralnych w Polsce
- rozpoznaje główne rodzaje skał występujące w Polsce
- na podstawie map i klimatogramów charakteryzuje klimat w Polsce oraz długość okresu wegetacyjnego
- na podstawie mapy tematycznej omawia zróżnicowanie wielkości opadów w Polsce
- wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące prognozowania pogody i zmian klimatu Polski
- porównuje cechy Morza Bałtyckiego z cechami innych mórz (uwzględniając np. zasolenie)
- omawia przyczyny i skutki degradacji wód Morza Bałtyckiego
- wylicza sposoby wykorzystania rzek w Polsce, ocenia ich znaczenie gospodarcze
- na podstawie mapy opisuje sieć rzeczną w Polsce, wskazuje zlewiska poszczególnych rzek
- podaje metody ochrony przeciwpowodziowej
- ocenia typy gleb występujących w Polsce pod względem ich przydatności rolniczej
- charakteryzuje różne rodzaje lasów i rozpoznaje je podczas obserwacji lub na podstawie materiału ilustracyjnego
- wyjaśnia znaczenie ochrony przyrody

Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:

- analizuje zależności między ruchami górotwórczymi i zlodowaceniami w dziejach Ziemi a ukształtowaniem powierzchni Europy (w tym Polski)
- omawia podział dziejów geologicznych Ziemi
- wymienia ważne wydarzenia w historii Ziemi
- rozpoznaje na fotografiach, ilustracjach i w terenie różne elementy ukształtowania terenu (w tym formy polodowcowe) w Polsce oraz wyjaśnia ich powstanie
- wykazuje zależność między występującymi na danym terenie surowcami mineralnymi a rodzajem energetyki oraz rozwojem przemysłu
- tłumaczy skutki wydobycia surowców mineralnych dla środowiska przyrodniczego
- wyjaśnia wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
- proponuje działania mające na celu ochronę wód Morza Bałtyckiego
- omawia wpływ zagospodarowania dorzecza, w tym zabudowy obszarów zalewowych i tworzenia sztucznych zbiorników, na występowanie i skutki powodzi
- podaje przykłady największych powodzi w Polsce i wyszukuje informacje na ich temat
- przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej
- na podstawie zdjęć i obserwacji terenowych wylicza różne typy gleb i podaje ich cechy
- wymienia czynniki glebotwórcze
- tłumaczy, jak powstają gleby
- wyjaśnia związek między warunkami przyrodniczymi na danym terenie a występowaniem tam określonego rodzaju lasów
- przedstawia przydatność gospodarczą i przyrodniczą lasów
- uzasadnia szkodliwość procesu wylesiania
- podaje argumenty za koniecznością zachowania walorów przyrodniczych naszego kraju
- charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce
- korzysta z różnych źródeł informacji w celu poznania form ochrony przyrody w Polsce

DZIAŁ 3. Ludność Polski

Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:

- podaje liczbę ludności Polski
- wymienia czynniki wpływające na osiedlanie się ludności
- określa, czym jest gęstość zaludnienia
- tłumaczy, czym są migracje
- wyjaśnia terminy *imigrant*, *emigrant*
- określa, czym są przyrost naturalny i przyrost rzeczywisty
- odczytuje informacje z piramidy płci i wieku ludności Polski
- na podstawie piramidy płci i wieku podaje podstawowe typy społeczeństw
- wyjaśnia, czym są mniejszości narodowa, etniczna, wyznaniowa
- tłumaczy, czym są urbanizacja i wskaźnik urbanizacji
- wylicza cechy miast i wsi
- wskazuje na mapie największe miasta w Polsce

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- omawia zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce na podstawie map tematycznych
- odczytuje z wykresów i tabel danych statystycznych liczbę ludności w Polsce w różnych latach
- charakteryzuje czynniki wpływające na osiedlanie się ludności dawniej i dziś
- wymienia rodzaje migracji
- podaje przyczyny i skutki migracji dla Polski
- wyjaśnia terminy *wyż demograficzny*, *niż demograficzny*
- wylicza przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w krajach wysoko rozwiniętych
- tłumaczy informacje odczytane z piramidy płci i wieku ludności Polski
- wskazuje różnice między mniejszością etniczną a grupą etniczną
- wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce
- podaje wyznania występujące w Polsce
- na podstawie map tematycznych i danych statystycznych porównuje poziom urbanizacji w Polsce i Europie
- porównuje warunki życia na wsi i w mieście
- charakteryzuje rozmieszczenie miast w Polsce
- wylicza największe miasta w Polsce

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- przedstawia przyczyny i skutki migracji
- na podstawie mapy omawia główne kierunki migracji
- oblicza saldo migracji
- oblicza przyrost rzeczywisty
- na podstawie danych statystycznych charakteryzuje zmiany przyrostu naturalnego w latach 1946–2024
- omawia przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w krajach wysoko rozwiniętych
- na podstawie danych statystycznych opisuje zmiany przyrostu rzeczywistego w Polsce
- wymienia przyczyny i skutki starzenia się społeczeństwa

• na podstawie mapy tematycznej opisuje rozmieszczenie mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce • przedstawia rozwój urbanizacji na wybranych przykładach • tłumaczy powody rozwoju największych miast w Polsce • podaje funkcje miast i przykłady tych funkcji • charakteryzuje strefę podmiejską
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• porównuje liczbę ludności w Polsce i w innych krajach na świecie • podaje i omawia prognozy demograficzne dla Polski • oblicza saldo migracji, przyrost naturalny, przyrost rzeczywisty oraz współczynniki tych wskaźników • porównuje zmiany w przyroście naturalnym i rzeczywistym ludności w Polsce i w wybranych krajach Europy • omawia prognozy demograficzne dla Polski • na podstawie różnych źródeł informacji charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne w Polsce • dyskutuje na temat problemów dużych miast • porównuje poziom urbanizacji w polskich województwach oraz wskazuje przyczyny tego zróżnicowania • przedstawia rodzaje aglomeracji • podaje przyczyny i skutki rozwoju strefy podmiejskiej • opisuje przyczyny i skutki wyludniania się niektórych obszarów w Polsce
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• na podstawie danych statystycznych analizuje zmiany liczby ludności Polski po 1945 r. • oblicza gęstość zaludnienia wybranych polskich województw • na podstawie wykresów i danych statystycznych omawia migracje w Polsce w latach 1990–2023 • przedstawia wpływ migracji na życie społeczno-gospodarcze państwa • wyjaśnia, czym jest średnia długość życia i od czego zależy • proponuje zmiany służące polepszeniu sytuacji demograficznej w Polsce • na podstawie wybranych źródeł opisuje zróżnicowanie wyznaniowe w Polsce • porównuje poziom urbanizacji w wybranych krajach Europy oraz tłumaczy przyczyny tego zróżnicowania • dyskutuje na temat plusów i minusów życia w dużym mieście i na wsi • wykazuje zależność między rozmieszczeniem ludności i rozwojem miast a migracją wewnętrzną
DZIAŁ 4. Gospodarka Polski
Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:
• wyjaśnia, czym zajmuje się rolnictwo • wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa • wylicza główne rodzaje upraw roślin i chowu zwierząt w Polsce • tłumaczy, czym jest przemysł oraz jakie pełni funkcje

- wymienia największe polskie firmy przemysłowe
- wyjaśnia, czym są energetyka i struktura produkcji energii
- podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii
- tłumaczy, czym jest sektor usług
- wylicza rodzaje usług oraz podaje ich przykłady
- wyjaśnia, czym jest struktura zatrudnienia
- określa, czym jest turystyka
- wymienia rodzaje turystyki
- tłumaczy, czym jest UNESCO
- podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- na podstawie map tematycznych opisuje zróżnicowanie warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa w Polsce
- na podstawie map tematycznych i danych statystycznych omawia zróżnicowanie warunków pozaprzyrodniczych rozwoju rolnictwa w Polsce
- przedstawia na podstawie map przestrzenne zróżnicowanie głównych upraw roślin i chowu zwierząt w Polsce
- wymienia gałęzie przemysłu
- podaje najważniejsze cechy polskiego przemysłu w latach 1945–1989
- omawia strukturę produkcji energii w Polsce
- wylicza głównych partnerów handlowych Polski
- tłumaczy zależność między strukturą zatrudnienia a poziomem rozwoju kraju
- wyjaśnia na przykładach, czym są walory turystyczne Polski
- wskazuje na mapie polskie obiekty wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO
- wymienia sukcesy polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej

Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:

- wskazuje na mapie obszary o najkorzystniejszych warunkach przyrodniczych do rozwoju rolnictwa
- tłumaczy znaczenie upraw roślin i chowu zwierząt dla gospodarki
- opisuje wymagania głównych roślin uprawianych w Polsce
- charakteryzuje zmiany, jakie zaszły w polskim przemyśle po 1989 r.
- przedstawia zmiany w przemyśle w konurbacji górnośląskiej i aglomeracji łódzkiej
- porównuje odnawialne i nieodnawialne źródła energii
- na podstawie wykresów i danych statystycznych opisuje zmiany w strukturze produkcji energii w Polsce
- omawia polskie import i eksport
- analizuje dane statystyczne dotyczące obrotu w handlu międzynarodowym Polski
- na przykładzie edukacji i łączności omawia dostęp do usług w Polsce
- uzasadnia znaczenie poszczególnych sektorów gospodarki dla rozwoju kraju
- wyjaśnia wpływ turystyki na rozwój społeczno-gospodarczy Polski
- charakteryzuje polskie obiekty wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO
- omawia rozwój Polski po 1989 r.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:

- wyjaśnia wpływ długości okresu wegetacyjnego oraz rodzaju gleb na uprawy roślin w Polsce
- charakteryzuje rozmieszczenie głównych upraw roślin w Polsce
- wylicza czynniki wpływające na rozmieszczenie chowu zwierząt w naszym kraju
- porównuje przemysł sprzed 1989 r. z przemysłem rozwiniętym po tej dacie
- opisuje zmiany w strukturze zatrudnienia na przykładach konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej
- analizuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych
- przedstawia transformację energetyczną w Polsce i wymienia jej przyczyny
- omawia rodzaje transportu w Polsce i jego wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych regionów naszego kraju
- na podstawie wykresów i danych statystycznych porównuje strukturę zatrudnienia w Polsce i w wybranych krajach Europy
- opisuje walory turystyczne pobrzeża Bałtyku oraz Małopolski

Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:

- porównuje różne obszary w Polsce pod względem ich przydatności do rozwoju rolnictwa
- wyjaśnia znaczenie gospodarcze głównych upraw roślin i chowu zwierząt w Polsce
- omawia zmiany w przemyśle w konurbacji górnośląskiej i aglomeracji łódzkiej
- tłumaczy skutki społeczno-gospodarcze przemian, jakie zaszły w przemyśle po 1989 r.
- określa wpływ warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na produkcję energii na przykładach województw pomorskiego i łódzkiego
- **charakteryzuje kierunki zmian w energetyce wyznaczone przez Unię Europejską**
- omawia wpływ transportu morskiego na rozwój przemysłu i usług w Trójmieście
- **na podstawie mapy tematycznej charakteryzuje infrastrukturę transportową w Polsce**
- opisuje zmiany struktury zatrudnienia w Polsce na przestrzeni lat
- wykazuje wpływ rozwoju turystyki na rozwój społeczno-gospodarczy kraju i regionu
- przedstawia znaczenie ochrony dziedzictwa kulturowego kraju
- **tłumaczy, czym jest ONZ**
- **wyjaśnia, czym jest PKB i opisuje zmiany wartości tego wskaźnika w Polsce na przestrzeni lat**

DZIAŁ 5. Własny region i mała ojczyzna**Wymagania na ocenę dopuszczającą. Uczeń:**

- wskazuje położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski
- wymienia źródła informacji o własnym regionie
- podaje główne cechy środowiska przyrodniczego swojego regionu na podstawie map tematycznych
- wylicza podstawowe cechy gospodarki swojego regionu
- opisuje, jak przygotować się do wycieczki krajoznawczej

Wymagania na ocenę dostateczną (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą). Uczeń:

- wyjaśnia, czym jest mała ojczyzna

• określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako przestrzeń symboliczną • opisuje środowisko przyrodnicze własnego regionu • charakteryzuje gospodarkę swojego regionu
Wymagania na ocenę dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dostateczną). Uczeń:
• korzysta z danych statystycznych, aby zaprezentować własny region • analizuje różne źródła informacji o swoim regionie w celu promowania jego walorów • rozpoznaje na fotografiach i w terenie obiekty decydujące o atrakcyjności swojej małej ojczyzny • przygotowuje trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji
Wymagania na ocenę bardzo dobrą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dobrą). Uczeń:
• prezentuje w wybranej formie własny region jako miejsce zamieszkania i działalności gospodarczej • wymienia potrzeby swojej lokalnej społeczności
Wymagania na ocenę celującą (oprócz spełnienia wymagań na ocenę bardzo dobrą). Uczeń:
• wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu swojego regionu • na podstawie obserwacji terenowych proponuje działania służące zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych swojego regionu oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności